УДК 330.831+330.837]:340.11

І. В. ТИМОШЕНКОВ
доктор економічних наук, доцент,
професор кафедри економічної теорії
Харківського національного
університету
імені В. Н. Каразіна
ivtimoshenkov@gmail.com

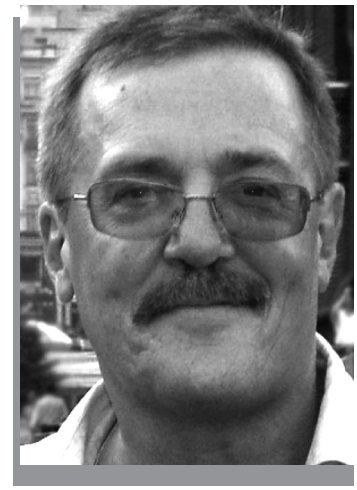

ДОСЛІДНИЦЬКА ПРОГРАМА ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ ОСВІТНЬОГО ПРАВА

У статті визначено можливості і перспективи застосування загальних принципів економічного аналізу права стосовно до освітнього права України. Запропоновано дослідницьку програму економічного аналізу освітнього права і визначено її головні завдання.

Ключові слова: економічний аналіз нормативних актів, економічний аналіз освітнього права, ефективність нормативних актів, освітнє законодавство, освітнє право, проектування норм освітнього права, формальні інститути освіти, юридична техніка.

JEL Classification: I21, I25, I28, K00, K39.

Постановка проблеми. Прийняті за роки існування незалежної української держави Конституція України, закони «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про професійно-технічну освіту» та інші створили необхідне підґрунтя для розвитку вітчизняної системи освіти. Ці законодавчі акти заклали правові основи відтворення і поновлення відносин у сфері освіти, а також виконали важливу соціальну функцію збереження і захисту системи освіти в період трансформаційної кризи суспільства. Проте на їх основі поки що не вдалося

© Тимошенков І. В., 2015

сформувати повною мірою упорядковане й збалансоване законодавство про освіту, яке б забезпечило послідовне й системне регулювання відносин в освітній сфері. Й наразі навряд чи вже у кого-небудь викликає сумнів той очевидний факт, що підвищення ефективності вітчизняної освіти вимагає досить радикального перегляду нормативно-правових основ її функціонування і розвитку. Про це переконливо свідчать експертні оцінки та пропозиції вітчизняних правознавців і практиків освіти, які представлені у таблицях 1 і 2.

Таблиця 1

Експертні оцінки головних недоліків освітнього законодавства України [1, с. 321]

Ранг оцінки за значенням	**Зміст недоліків**	**Частота оцінки серед експертів, %**
1	Загальне відставання законодавства від реальних потреб розвитку освіти, неврегульованість нових феноменів і тенденцій розвитку відносин в освіті. Збереження в основоположних нормативних актах застарілих уявлень про освіту як одну з галузей економіки	46,0
2	Невизначеність правового статусу головних акторів системи освіти — науково-педагогічних працівників, студентів і адміністрації вишів	24,0
3	Неврегульованість функціонування нових організаційно-правових форм освіти (недержавних ВНЗ, закладів післядипломної і другої вищої освіти)	15,0
4	Наявність численних колізій у законодавстві стосовно регулювання основних складових навчально-виховного процесу	12,0
5	Відсутність у вишів реальної автономії і підсилення командно-адміністративних методів управління освітою з боку держави	2,0
5	Відсутність дієвих правових норм, які б стимулювали наукову діяльність вишів	2,0
5	Спрямованість освітнього законодавства на кількісні, а не на якісні показники розвитку освіти	2,0
5	Відсутність економічного обґрунтування нормативних правових актів	2,0

Настільки ж очевидною здається й необхідність ретельного економічного аналізу й обґрунтування конкретних шляхів, напрямів і форм вдосконалення освітнього законодавства. Втім практика вітчизняної нормотворчості свідчить про протилежне — зміни в освітньому законодавстві продовжують відбуватися так само, як і раніше — протягом усіх років незалежного розвитку України — спонтанно, безсистемно й економічно необґрунтовано [2].

Таблиця 2

Експертні оцінки головних напрямів вдосконалення освітнього законодавства України [1, с. 322]

Ранг пропозиції за значенням	**Зміст пропозиції**	**Частота пропозиції серед експертів, %**
1	Правильне визначення правового статусу головних акторів системи освіти — науково-педагогічних працівників, студентів і адміністрації вишів	37,0
2	Кодифікація освітнього законодавства	17,0
3	Гармонізація освітнього законодавства України та ЄС	10,0
3	Врегулювання механізмів функціонування нових організаційно-правових форм освіти (недержавних ВНЗ, закладів післядипломної і другої вищої освіти)	10,0
4	Використання в Україні досвіду освітньої нормотворчості зарубіжних країн	7,0
5	Забезпечення участі у нормотворчій діяльності науково-педагогічних працівників, студентів, їхніх батьків та адміністрації вишів	3,0
5	Забезпечення участі у нормотворчій діяльності фахівців-економістів	3,0
5	Визначення змісту і складових реальної автономії вишів і закріплення їх у законодавстві	3,0
5	Розробка і вдосконалення галузевих стандартів освіти	3,0
5	Стимулювання державою надання населенню пільгових освітніх кредитів	3,0
5	Радикальна переорієнтація всієї системи законодавства про освіту у напрямі стимулювання наукової діяльності і підвищення вимог до якісної підготовки фахівців у вишах	3,0

Отже, за умов, коли законодавчі органи «впроваджують не закони, що узагальнюють досвід реального життя і потреби суспільства, а адміністративні розпорядження, які відбивають інтереси тих чи інших впливових груп, у яких є можливості для лобіювання і продавлювання потрібних їм рішень ... люди відносяться до таких законів не як до норм, вироблених суспільством в особі своїх представників, і яких потрібно дотримуватися, а як до зовнішніх бюрократичних заборон, що приймаються "начальством" на свою користь, щоб "викачувати" з населення побільше грошей. Звідси й сприйняття багатьох законодавчих актів як результату "змови начальства". Такі норми люди без жодних сумнівів обходять, коли це їм вигідно, а їхня економічна діяльність відходить у "тінь"» [3, с. 69].

Переконані, що переломити цю порочну тенденцію дозволило б послідовне впровадження у вітчизняну практику принципів економічного аналізу права.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Особливо слід наголосити на тому, що, хоча науковцями досягнуті суттєві результати, які поширюють використання основоположних принципів економічного аналізу права [4–8] на дослідження специфічних феноменів і процесів перехідних економік [9–13], проблеми освітнього права поки що незаслужено перебувають на периферії наукових інтересів вчених і представлені досить обмеженим числом робіт [1; 2; 14; 15].

Формулювання цілей. Актуальність розв'язання проблем вдосконалення освітнього законодавства України в поєднанні зі злободенністю залучення до правових досліджень освіти методології та методів економічного аналізу права зумовили вибір проблематики і мети цієї публікації, а саме — обґрунтувати методологічні принципи і засади дослідження освітнього права в контексті економічної теорії права і на основі цього визначити головні завдання побудови дослідницької програми економічного аналізу освітнього права.

Виклад основного матеріалу. Освітнє право в Україні представлено сукупністю норм права, які регулюють соціальні відносини в системі освіти. Значною мірою суттєві характеристики цих норм обумовлені великою чисельністю тих органів і організацій, що здійснюють нормативно-правове регулювання освітніх відносин в Україні, а також загальною специфікою освітньої галузі права. Як комплексна галузь освітнє право вміщує в собі норми, що взяті з різних галузей права (конституційного, цивільного, адміністративного, фінансового, трудового та ін.) і закріплені в низці нормативних актів, що суттєво відрізняються між собою. Вони включають в себе Конституцію України, міжнародні договори і угоди (низка джерел права, пов'язаних із приєднанням України до Болонського процесу 19.05.2005 р. та ін.), закони України («Про освіту» №1060-XII від 23 травня 1991 р., «Про наукову і науково-тех-

нічну діяльність» № 1977-XII від 13 грудня 1991 р., «Про вищу освіту» № 2984-III від 17 січня 2002 р. та ін.), підзаконні (укази Президента України «Про заходи щодо реформування системи підготовки спеціалістів та працевлаштування випускників вищих навчальних закладів» № 77/96 від 23 січня 1996 р., «Про заходи щодо вдосконалення системи вищої освіти» № 199/2004 від 17 лютого 2004 р., «Про забезпечення дальшого розвитку вищої освіти в Україні» № 857/2008 від 25 вересня 2008 р. та ін.) і внутрішньовідомчі нормативні акти (постанови та розпорядження Кабінету Міністрів України, накази Міністерства освіти і науки України та ін.), а також локальні нормативні акти, що діють всередині окремих закладів освіти і регламентують організацію навчального процесу тощо.

Узагальнюючою характеристикою всіх цих нормативних актів є відсутність в їхній структурі тих необхідних елементів, які у своїй сукупності визначають дієвість інститутів [1, с. 278–287]. Тобто у своїй переважній більшості ці норми не мають ознак повної логічної структури інститутів, а у тих окремих випадках, коли в структурі нормативних документів головні структурні елементи є формально присутніми (зміст, умови застосування, адресат, характер, перелік санкцій, гарант), їх визначення мають настільки неоднозначний характер, що припускають можливість принципово різного тлумачення. Наприклад, коректно визначити наразі, у якому співвідношенні знаходяться між собою елементи численної низки формальних характеристик організації вищої освіти (освітній рівень, освітньо-кваліфікаційний рівень, галузь знань, напрям підготовки, спеціалізація, кваліфікація тощо), на наш погляд, неможливо взагалі, точно так само, як, скажімо, визначити галузеву структуру підготовки фахівців у вищій освіті, виходячи з того, що паралельно продовжують діяти різні класифікатори освіти.

Унаслідок слабкої дієвості інститутів освіти в Україні вже не випадковими, а закономірними стали ті ситуації, коли той чи інший чиновник з апарату державного управління освітою, діючи як «гарант» від імені держави (а насправді керуючись власними інтересами), по суті, використовує на власну користь недосконалість освітнього права (перш за все, невизначеність і некоректність структури норм освітнього права, які містять у собі нормативні акти). У цій ситуації в нього є всі можливості для вільної інтерпретації і тлумачення цих норм на власну користь — таким чином, щоб у результаті «легітимізувати» застосування стосовно адресата норм тих чи інших санкцій (у найширшому діапазоні — від вимагання хабарів до позбавлення ліцензії на освітню діяльність).

Крім цих загальних характеристик, слід зазначити, що внаслідок низької дієвості існуючих зараз в Україні інститутів освіти в державі існує й відтворюється ціла низка тих конкретних проблем, без розв’язання яких навряд чи

можна уявити собі не тільки позитивний розвиток освіти, але й розбудову вітчизняного суспільства в цілому. До їх числа можуть бути віднесені такі:

– неврегульованість багатьох сторін системи відносин в освіті і численні пробіли в законодавстві; загальна невизначеність правового статусу головних економічних акторів системи освіти (учнів і їхніх батьків, власників, педагогів і адміністрації навчальних закладів, місцевих громад, роботодавців і спонсорів, чиновників державного управління освітою);

– подальше накопичення суперечностей в освітньому праві України між його існуючими нормами, нормами права, запозиченими із зарубіжного досвіду розвитку освіти, а також елементами освітнього права, успадкованими від колишньої УРСР; колізія норм, закріплених у Конституції і законах, і тих норм, що містять численні підзаконні акти (й часто підміняють дію законів);

– поглиблення суперечностей між декларуванням державою прав закладів освіти на широку автономію і фактичним дедалі все більшим позбавленням освітніх організацій їхньої відносної самостійності внаслідок постійного поширення і зміцнення командно-адміністративних методів державного втручання в діяльність закладів освіти;

– недобросовісна конкуренція між державними і недержавними закладами освіти на українському ринку освітніх послуг;

– відсутність досконалої нормативної бази розвитку нових форм організації освіти і надання освітніх послуг (друга вища освіта, дистанційна освіта тощо);

– невизначеність правових гарантій щодо освіти осіб з функціональними обмеженнями здоров’я;

– велика кількість у законодавстві відсилочних норм, які ускладнюють розуміння і практичне виконання нормативних актів адресатами (і до того ж часто самі суперечать одна одній);

– часті зміни в законодавстві, особливо в підзаконних і внутрішньовідомчих нормативних актах, що вимагають з боку адресатів невиправдано високих витрат на моніторинг освітнього законодавства.

Усі ці характеристики зумовлюють необхідність принципового поліпшення системи інститутів освіти як необхідної основи розвитку не тільки вітчизняної системи освіти, але й загального покращення всіх складових суспільного життя. Оскільки ж носії *різних* економічних інтересів суттєво *відрізняються* своїм особистим ставленням до необхідності реформування освіти, то, як свідчить досвід реформування освітніх систем, накопичений у світі, єдиним виходом, який може бути визначений у цій ситуації, є розробка й економічне обґрунтування системи своєрідних інституційних заборон і противаг, спрямованих на те, щоб надати можливість кожному з носіїв інтересів врівноважити його економічні втрати, пов’язані з обмежувальними рамками одних

інститутів, і тими економічними виграшами і перевагами, які він отримує внаслідок стимулюючої дії інших інститутів. І, якщо це завдання є виконаним, то можна стверджувати, що існуюча система інститутів освіти створює необхідні умови для формування коаліції інтересів акторів, які мають якщо не тотожні, то подібні уявлення про необхідність і напрями вдосконалення системи освіти. Це, у свою чергу, об'єктивно обумовлює необхідність вагомого економічного обґрунтування завдань інституційного розвитку і досконалого визначення змісту економічних інтересів акторів освіти.

Як свідчить вітчизняний і зарубіжний досвід розвитку освітніх систем, розраховувати на те, що усунути ці та багато інших принципових недоліків освітнього права за рахунок внесення все *нових* і *нових* змін в існуюче освітнє законодавство, використовуючи *стару* методологію законотворчості, є взагалі нерозв'язним завданням. І відіграти роль тієї *нової* методологічної основи, що дозволить забезпечити *нову* якість освітньої законотворчості спроможна і має саме економічна теорія права.

Пропонуючи дослідницьку програму економічних досліджень освітнього права, ми відштовхуватимось від загальних принципів економічного аналізу права, найбільш доказово і послідовно узагальнених і аргументованих у роботах В. Л. Тамбовцева [11; 12; 13; 16], а саме:

– у межах правової системи всі її актори (розробники правових норм і їх виконувачі, правоохоронці і правопорушники, посадові особи і пересічні громадяни) поводять себе, виходячи із своїх особистих інтересів, і діють як раціональні максимізатори своїх особистих функцій корисності (норми права і розроблятимуться, і будуть виконуватися тоді і тією мірою, якою вони сприятимуть реалізації тих чи інших інтересів);

– вирішуючи для себе виконувати чи ні певні норми законів, люди враховують як позитивні наслідки тих чи інших можливих дій (власні зиски), так і негативні (витрати), тобто вони налаштовані на раціональні дії, але їхня раціональність завжди є обмеженою — недосконалою;

– у визначенні балансу вигод і витрат у конкретному випадку (наприклад, при розгляді справи в суді) економічні агенти не обмежуються лише аналізом безпосереднього результату (судового рішення), а зосереджуються, перш за все, на тих опосередкованих результатах і наслідках застосування юридичних правил, які залишаються поза увагою юридичного підходу, — опосередковані результати рішень і їхні прогнозовані наслідки, іншими словами, враховують такі категорії економічного аналізу, як екстерналії, соціальна вартість і соціальні витрати;

– така логіка економічної поведінки є притаманною не лише окремим економічним акторам, але й правовій системі в цілому, тобто, з точки зору економічного підходу, численні елементи правової системи (судові рішення,

процедури розгляду справ, методи визначення штрафів і санкцій, аргументи щодо уникнення відповідності тощо) є лише конкретними спробами забезпечити ефективний розподіл певних обмежених ресурсів;

– основою рішень законодавчих органів стосовно прийняття тих чи інших законів або певних змін у чинному законодавстві є існуючий у суспільстві баланс політичних сил і інтересів. Саме цей баланс визначає, наскільки прийнятними є зміни в законодавстві з точки зору носіїв певних інтересів: чи не є заборонно зависокими для них витрати на впровадження змін; у якому співвідношенні для них знаходяться вигоди і витрати, що пов'язані з впровадженням змін; наскільки адекватно до існуючого балансу політичних сил між різними носіями інтересів розподілятимуться витрати і результати від впровадження змін;

– загальний стан, особливості і динаміка розвитку правової системи в цілому обумовлюються і випливають з тих характеристик, які притаманні її акторам (індивіди — первинні, система — вторинна).

Таким чином, використання економічного підходу до проблем вдосконалення законодавства і нормотворчості взагалі передбачає перш за все аналіз відповідних документів з точки зору їх впливу на зміну можливостей у веденні господарської діяльності. Якщо той чи інший нормативний акт поширює ці можливості, то він може бути оцінений як економічно ефективний, оскільки сприяє оптимізації використання ресурсів суспільства. Навпаки, ті нормативні акти, які погіршують можливості оптимізації використання ресурсів і створюють потенціал для непродуктивної перерозподільної діяльності певних груп спеціальних інтересів, слід оцінювати як економічно неефективні — такі, що відбивають не суспільні інтереси розвитку країни, а приватні інтереси майбутніх привласників ренти від свого становища в системі державної влади (дискреційні повноваження) [12, с. 20].

Не менше значення, з точки зору економічної теорії права, має не тільки зміст того чи іншого нормативного акта, але і їхня форма [1, с. 307–308]. Якщо норма права, закріплена в законі, є зрозумілою і доступною для її сприйняття адресатами, то це не тільки свідчить про високий рівень правової культури законодавця і його досконале володіння юридичною технікою. В контексті економічного підходу — це є однією з відправних умов реалізації будь-яким інститутом його основних функцій — стимулювання певних моделей поведінки економічних акторів і створення для них таких умов, що сприяють економії ними трансакційних витрат, які пов'язані з реалізацією цих моделей. І, навпаки, у тому випадку, коли нормативний акт є недоступним для «безвитратного» сприйняття, є незрозумілим для пересічного адресата (викладений вузькопрофесійною мовою, рясніє відсилочними нормами і т. п.), то це ви-

магатиме від них невиправданих додаткових витрат ресурсів (на «переклади» і консультації з боку професійних юристів і т. п.). Врешті-решт, надмірне зростання трансакційних витрат зробить такий нормативний акт або неефективним (у кращому випадку), або взагалі недіючим (у гіршому випадку), тобто буде адресатами ігноруватися.

Висновки. Узагальнюючи викладене вище, визначимо головні першочергові завдання побудови дослідницької програми економічного аналізу освітнього права, якими, на нашу думку, є такі:

– визначення змісту норм права як механізмів створення ситуації вибору типів і моделей господарчої поведінки індивідів, розробки і реалізації ними господарчих рішень в освітній системі суспільства;

– раціональне обґрунтування загальних принципів функціонування і розвитку правової системи освіти (наприклад, визначення заборонно-зависоких видатків, які унеможливлюють організацію ефективного контролю за виконанням певної правової норми);

– обґрунтування ефективності і вибір конкретних напрямів впровадження правових реформ в освіті (системна економічна оцінка необхідності, можливості і наслідків змін у правовій системі — інституційних змін або інституційних інновацій).

Вирішення цих завдань дозволить створити на базі існуючих правових інститутів єдиний, цілісний механізм правового регулювання освітніх відносин, забезпечити систематизацію та впорядкування правових норм, скоротити кількість нормативних актів у сфері освіти, усунути колізії, що існують в освітньому законодавстві, й на основі цього — суттєво підвищити рівень дієвості і якості інститутів освіти й завдяки цьому створити необхідні умови для стимулювання продуктивної освітньої діяльності з одночасним обмеженням можливостей для непродуктивної, перерозподільної діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Тимошенков І. В. Інституційні основи розвитку системи освіти : монографія / І. В. Тимошенков ; Нар. укр. акад. – Х. : Вид-во НУА, 2013. – 568 с.
2. Тимошенков І. Системність і економічна обґрунтованість – головні умови успішного реформування освіти / Ігор Тимошенков // Освіта. – 2012. – № 22. – С. 8–9.
3. Косалс Л. Теневая экономика как особенность российского капитализма / Л. Косалс // Вопр. экономики. – 1998. – № 10. – С. 59–80.
4. Вельяновски Ц. Г. Экономический подход к праву: критическое вступление [Електронний ресурс] / Центо Г. Вельяновски ; пер. с англ. и рефер. А. Шмакова, Е. Гордеевой. – 2010. – 17 марта. – Режим доступу: http://www.nsu.ru/nif/people_1/016.pdf/. – Заголовок з екрана.

5. Коуз Р. Фирма, рынок и право / Рональд Коуз ; пер. с англ. Б. Пинскера ; науч. ред. Р. Капелюшников. – М. : Дело ЛТД, Catallaxy, 1993. – 192 с.
6. Познер Р. Экономический анализ права : в 2 т. Т. 1 / Р. Познер ; пер. с англ. ; под ред. В. Л. Тамбовцева. – СПб. : Эконом. шк., 2004. – 544 с.
7. Becker G. S. Law Enforcement, Malfeasance, and Compensation of Enforcers / G. S. Becker, G. J. Stigler // Journal of Legal Studies. – 1974. – № 3. – P. 1–18.
8. Calabresi G. Some Thoughts on Risk Distribution and the Law of Torts / Guido Calabresi // The Yale Law Journal. – 1961. – Vol. 70, № 4 (March). – P. 499–553.
9. Григорьев Л. М. Экономика переходных процессов : в 2 т. Т. 1 / Л. М. Григорьев. – М. : Изд. дом. Междунар. ун-та в Москве, 2010. – 528 с.
10. Группа экономистов «Сигма» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.sigma-econ.ru/. – Заголовок з екрана.
11. Тамбовцев В. Л. Основы институционального проектирования / В. Л. Тамбовцев. – М. : ИНФРА-М, 2009. – 144 с.
12. Тамбовцев В. Л. Право и экономическая теория / В. Л. Тамбовцев. – М. : ИНФРА-М, 2005. – 224 с.
13. Тамбовцев В. Л. Теории институциональных изменений / В. Л. Тамбовцев. – М. : ИНФРА-М, 2009. – 154 с.
14. Тимошенков І. В. Економічні засади впровадження Освітнього кодексу України / І. В. Тимошенков // Бізнес Інформ. – 2012. – № 10. – С. 48–52.
15. Тимошенков І. В. Розбудова освітнього права в Україні як об’єкт економічного аналізу / І. В. Тимошенков, О. М. Нащекіна // Становлення освітнього права в Україні : програма та матеріали наук.-практ. семінару, 4 жовтня 2010 р., [м. Харків] / Нар. укр. акад. [та ін.]. – Х., 2010. – С. 109–110.
16. Тамбовцев В. Теоретические вопросы институционального проектирования / В. Тамбовцев // Вопр. экономики. – 1997. – № 3. – С. 82–94.

Стаття надійшла до редакції 17.03.2015.

Рецензент — доктор економічних наук, професор Л. С. Шевченко, Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, м. Харків, Україна.

Reviewer — Shevchenko L. S., Doctor of Economic Sciences, Professor, Yaroslav Mudryi National Law University, Kharkiv, Ukraine.

И. В. ТИМОШЕНКОВ
доктор экономических наук, доцент, профессор кафедры экономической теории Харьковского национального университета имени В. Н. Каразина

ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКАЯ ПРОГРАММА ЭКОНОМИЧЕСКОГО АНАЛИЗА ОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО ПРАВА

В статье определены возможности и перспективы использования общих принципов экономического анализа права применительно к образовательному праву Украины. Предложена исследовательская программа экономического анализа образовательного права и определены ее главные составляющие.

Ключевые слова: экономический анализ нормативных актов, экономический анализ образовательного права, эффективность нормативных актов, образовательное законодательство, образовательное право, проектирование норм образовательного права, формальные институты образования, юридическая техника.

I. V. TIMOSHENKOV

Doctor of Sciences (Economics), Associate Professor, Professor of the Economic Theory Department, V. N. Karazin Kharkiv National University

THE RESEARCH PROGRAM OF THE ECONOMIC ANALYSIS OF EDUCATION LAW

Problem setting. The development of the Ukrainian education system necessitates changes in the education law of Ukraine. At the same time, such changes will be effective only under the conditions that, first, they have a systemic character, and second, they have solid economic substantiation.

Recent research and publications analysis. The fulfillment of such conditions can be ensured by a consistent application of the fundamental principles of economic theory of law formulated and substantiated in works of the leading contributors to this field of modern economic science, such as R. H. Coase, G. S. Becker, G. Calabresi, R. A. Posner, etc., to the education law in Ukraine. Although by now Law and Economics has been successfully applied for studying general problems of transition economies, the application of Law and Economics to the problems of education law is in the very beginning of its formation and is represented by a very limited number of studies.

Paper objective. These circumstances determined the topic and goals of the present paper, specifically, to substantiate methodological principles and foundations for studying education law within the framework of Law and Economics and based on that to define the major tasks of building a research program for economic analysis of education law.

Paper main body. The main tasks of the program were identified as follows:

– to define the content and peculiarities of rules of law as institutions governing the education system of a society;

– to reveal economic reasons behind the general principles of functioning and development of the legal system governing education;

– to provide systematic economic assessment of the necessity, possibility, and consequences of the reform implementation in the legal system of education.

Conclusions of the research. Studying education law in the framework of Law and Economics will make it possible to create a unified integral mechanism of the legal governance of relations in education on the basis of current legal institutions, to provide a basis for systematization and ordering of norms of law, to reduce the number of legal

acts in the education sphere, to resolve conflicts of laws in the education-related legislation, and, as a result, to significantly increase the effectiveness and improve the quality of education institutions.

Short Abstract to an article

Abstract. In the paper, possibilities and prospects for the application of general principles of economic analysis of law to the education law of Ukraine are discussed. A research program for economic analysis of education law was proposed and the main tasks within that program were defined.

Key words: economic analysis of normative acts, economic analysis of education law, normative act effectiveness, education legislation, education law, drafting of rules of law, formal institutions of education, legal drafting methodology.